

tidligere nævnte Proces med sin Mands Søstre eller deres Arvinger om et ubetydeligt Jordstykke ved Halmstad, som hun mente hørte ind under hendes Livsejebrevs Omraade, men hun tabte Sagen og dømtes til at udrede Modparterne 200 Daler i Kost og Tæring. I Aaret 1628 sagsøgte hun af Johan Brokkenhus til Lerbæk (ved Vejle) for 3000 Daler, som dennes Fader var gaaet i Borgen for i Aaret 1612 og blev dømt „nederfældig“ for af Rigens Kansler. Ogsaa her viser saaledes det begyndende Forfald sig stærkt. Hendes Dødsaar er ukjendt. *Stensballegaard* tilfaldt efter hendes Død hendes Svigerske Fru *Birgitte Rosenkrantz* og *Klavs Glambeks* Arvinger og gik over til *Kristoffer Pax* til Eriks-holm, Torup og Rask, Søn af Mogens Pax og Sofie Glambek¹⁾.

Fortællinger om Præsterne i Volden efter Reformationen.

Meddelte af Toldkasserer, fhv. Statsraad **L. Daas**.

Disse Fortællinger, der støtte sig til mundtlige Traditioner paa Stedet, ere sammenskrevne af **Elias Olsen Følsvig**, f. 6. Sept. 1802, † 22. Juni 1879, en meget vel begavet Mand med historisk Interesse, som i Aarene 1819—31 var Skoleholder i Volden.

-
1. Den første lutherske Præst til Voldens Sognekald hedde **Jens Jakobsen**. Om hvilken Herkomst eller hvilken Due-lighed denne Mand besad, tier Traditionerne, saa at her er ikke andet at anføre om ham end blot Navnet, og at han døde 1600²⁾.

¹⁾ Danske Herregaarde III (Stensballegaard). Danmarks Adels Aarvog 1886 (Fris). Secher, Rettertingsdomme, ¹⁴/₆ 1604. — Rettertingsdom af ⁷/₆ 1616.

²⁾ Norske Rigsregistrarer III, 376, beretter, at Jens Jacobsen 1595 var en meget gammel og skrøbelig Mand, der behøvede en Medhjælper. Derfor paalægges det Ludvig Munk og Superintendenten i Throndhjem i

2. Den anden Præst i Volden efter Reformationen var Hr. **Peder Rasmussen**, en Bondesøn ifra ytre Fure, søndenfor Stat. Der fortælles, at hans Moder ved sin Nedkonst med Barnet var kommen ganske alene paa Fjeldet med sine Kreaturer, og da hun i denne sin Nød gjorde det Løfte, at dersom Gud vilde hjælpe hende til sit og Fosterets Liv, og hun fødte et Drengbarn, skulde hun opofre, om det var alt, hun eiede, for at faa ham til Præst, og, da han kom saa langt, at han kunde lære noget, anspreedes gode Evner hos ham, og saa tidlig som mulig blev han afsendt for at studere Theologi.

Samtidig med ham var ogsaa en Bondesøn fra indre Fure, der hedte Ole Josefsen, hvis Forældre vare i en endnu bedre Formuesforfatning end den forrige. Disse ønskede ogsaa, at deres Søn skulde holde Selskab paa Studenterbanen, hvorved disse 2de Ynglinge, der med Kjærlighed havde omfattet hverandre, fuldendte sine Studier og med lige Karakter bleve demitterede fra Academiet. Medens disse 2de Kandidater ventede paa Befordring, blev det aabenbaret, at Kandidaten af Indre-Fure, nemlig Ole Josefsen, havde besvangret en Pige og blev straks suspenderet fra det paatænkte Lærerembede. Imidlertid fik Peder R. Ansættelse som Sognepræst til Voldens Kald, hvilket den Tid bestod af 6 Kirkesogne, nemlig Volden, Ørsten, Hjørendfjord, Van-elven, Søvde og Røvde, hvilket Kald han med Duelighed og Flid, efter den Tidsalder, betjente og virkede som Religionslærer i 40 Aar. Han døde 1640.

Da nævnte Peder Rasmussen fik Voldens Kald, ansøgte han hos Regjeringen, om han kunde erholde den afskedigede

Brev af $\frac{18}{4}$ 1595 at forhjælpe Daniel Pedersen til saadan Medhjælper (Capellan) Stilling. Jeg kan forresten ikke finde, at Daniel Pedersen er kommen til Volden. En Daniel Pedersen (Norbagge) forekommer s. A. som Capellan i Høiland (N. R. R. III 379), som expekterende og virkelig Kannik ved Thronhjems Domkirke 1596—97 (ib. 419, 440, 516) og som Sognepræst til Verdalen 1601 (ib. 625). Maaske dette er samme Person.

En anden lokal Optegnelse angiver den første lutherske Præst at have været Hr. Arne og forbigaar ganske Jens Jacobsen.

Ole Josefsen til Klokker, hvilket blev ham bevilget, og saaledes fik disse 2de fortrolige Ungdomsvenner følges ad gjennem hele Livet.

Det bemærkes, at fra denne Klokker har Klokkertjenesten holdt sig i Familien, nemlig Søn efter Fader, paa en Svigersøn nær, lige til 1826, nemlig i 2¹/₄ Aarhundrede.

3. Den tredie lutherske Præst i Volden hedte Hr. **Mads Klausen Skaaning**, en Kipersøn, der ved sin Faders Verksted og som Barn fik et saa dødeligt Hug i Hovedet af Dikselen, at man forestillede sig Barnets visse Død, men i denne Angest gjorde Forældrene det Løfte, at hvis Barnet kom til Liv og Helbred, vilde de opofre alt, hvad de eiede til Guds Ære og Dannelse paa sin Søn, hvilket Løfte de troligen efterkom, og nævnte Søn blev en virksom, duelig og nidkjær Religionslærer i Volden i 33 Aar. I hans Tid blev der foranstaltet noget ordentligt med Skolevæsenet, da til den Tid største Delen af Almuen ikke kunde læse i Bog.

I hans Tid og paa hans Foranstaltning blev den nordre Kors af Voldens Kirke bygget. Selv havde han lært Snedkerproffitionen tilgavns, da han med egen Haand skal have arbeidet Prædikestolen, og Kristoffer Eriksen Kile arbeidede paa samme Tid Altertavlen.

I hans Tid gik en Pest eller dræbende Landfarsot over Landet; men der fortælles, at ved Præstens Virksomhed og Aarvaagenhed blev Volden paa nogle faa Offere nær skaanet for denne farlige Landeplage. Der fortælles, at han uafbrudt reiste omkring og foranstaltede alle optænkelige Forebyggelsesmidler, snart var han i Ousdal, snart paa Bjerknæs, snart paa Bjerkdal, snart i Stensvig og snart i Velsvig og saa ofte som mulig, ja endog ved Nattetider, i Kirken med Bøn og Paakaldelse, om Gud vilde befri hans Menighed fra denne farlige Landeplage¹⁾. Imidlertid foranstaltede han viet Jord til Begravelsessted eller Udvidelse af Kirkegaarden den Mark, der er østen for Kirkegaarden og til den saakaldte Veite.

¹⁾ Cfr. Strøm, Søndmøres Beskrivelse, II, 348.

Til alles Glæde og Forundring kom Pesten ikke længere end til Ousdal og Stensvig, hvor nogle Mennesker døde. Disse maatte efter Præsten Foranstaltning øieblikkelig afsondres fra alt Levende og blev ikke begravede, før de vare gennemfrosne som forstenede. I de Dage forestillede Folket sig Pesten som en Person i menneskelig Skikkelse, der gik omkring og endog skulde tale med Folket; han skulde have sagt, at „han tør ikke komme her, thi Svartemylingen i Volden er saa mægtig i Ord og Kraft, at han orker ikke at gaa ham imøde“.

Ved nævnte Præsts Tiltrædelse til Kaldet blev Voldens Kald indskrænket blodt til Volden og Ørsten, hvorved de andre Sognekald bleve lagte derhen, hvor de til denne Tid ere.

Denne Præst lod paa en kostbar Tavle portrættere sig med Familie, hvilken Tavle blev ophængt i Kirkens Kor, hvor den endnu er at se¹⁾. Han havde den Lykke og nød den Glæde at faa sin Søn til Eftermand i Kaldet. Han døde 1673 og virkede her som den gode og duelige Religionslærer i 33 Aar.

4. Hr. **Hans Madssen Glad**, Søn og Eftermand af den næst foranførte, en mild og sagtmodig Mand med mindre Evner og Virksomhen end hans Fader. Dog virkede han her med en stille og hyggelig Omgjængelse og som en kjær og duelig Religionslærer i 17 Aar og døde 1690.
5. Hr. **Otte Pedersen Finde**, født paa Flore i Søndfjord²⁾. Der fortælles, at han i sin Barndom maatte være lidet tilbøielig til Bogen, og at han selv skulde have sagt, at han havde udslidt 7 Abøbøger, førend han kunde bekvemme sig til Læsning og Tænkning. Der maatte ikke mangle ham Evner, men han var saa vilter, at hans Fader som Præst havde stor Bekymring for ikke at faa ham dannet til, hvad

¹⁾ Den opsattes 1664; Præstens Hustru hed Ingeborg Hansdatter Glad.

²⁾ O. P. Finde var Søn af Peder Jørgensen Finde, død 1690 som Sognepræst til Finde. — Om Familien Finde cfr. Lampe, Stamtavle over Familien Daae, S. 3, 22.

han ønskede, nemlig at studere Theologi. Der fortælles, at han engang reiste med Faderens Jægt til Bergen, og der solgte han Jægt og Ladning, Faderen uafvidende, og med den indvundne Sum begav han sig til Kjøbenhavn for at studere, hvorfra han ikke vendte tilbage, før han havde fuldendt sine Studier, og kom han hjem som fremmed og pjaltet til Faderhuset, hvor han angav sig at være deres Søn, og havde i sin mange Aars Fraværelse anvendt de for Jægt og Ladning indvundne Kapitaler vel og forlangte af sin Fader paa næste Søndag at holde Prædiken i hans Sted. Med Tvivl og Frygt tillod Faderen ham at holde Tale, hvilken han dog udførte til alles Tilfredshed og erstattede derved Faderens Bekymring og Harme over hans forhen førte ungdomsviltre Vandel. Han kom her til Volden 1690 og blev gift med en Datter af afdøde Hans Madsen Glad, der hedte Ingeborg.

Om denne Præsts Virksomhed her i Volden var vel meget at sige, da her i Folkemunde lyde saa mange Fortællinger af allehaande Slags, men som efter min Plan bliver for vidtløftig. Imidlertid tillader jeg mig dog at anføre forskellige smaa Skitser af hans Liv.

Hvad hans Virken som Religionslærer angaar, var her ikke meget at sige, da efter den Aand, der udtaler sig af Forfædrene, ikke havde noget synderligt ved sig; dog siges der ogsaa, at han var en dygtig Prædikant. I sit private Liv var han vennesæl, letlivet, fuld af Spas og Løier, gjerrig, udplyndrede sine Sognefolk ved Julegjestebud og Fordring paa Foræringer ovenpaa strikte præstlige Rettigheder. Julegjestebudene bestod deri, at en Mand i hvert Bygdelaag maatte modtage Præsten i Julen, hvor nævnte Mand skulde foranstalte det Fornødne, nemlig 1 eller 2 Tønder Øl samt dertil hørende forskellige Madvarer. Præsten bestemte Mødet til Tid og Sted og varede 1 à 2 ja endog 3 Dage, hvor Præsten med Familie tog Forsæde i Forsamlingen, og Bygdens Beboere formerede Laget. Her blev fortæret, hvad de fattige Bønder i Bygden havde skudt sammen med rund

Deltagelse i det Hele. Der findes endnu Ølbøller i Bygder, hvor der siges at: „Dette Mærke skar Hr. Otte, hvorpaa han i ét Træk stak ud“. Oftest i et saadant Gilde maattede der haves en Spillemand ved Haanden for at forhøje Glæden, og den, der havde den Ære at danse med Provstinden, kunde ikke understaa sig at forære hende ringere end et Ortestykke, velslaaende Folk endog en Krondaler. Præstedøtrene maatte heller ikke glemmes: en 8-Skilling, en Tolv- eller 16-Skilling maatte man være betænkt paa at have ved Haanden til det smukke Kjøen. Ved samme Leilighed modtog Præsten sin Tiende og andre præstlige Rettigheder, hvor han tillige ytrede, at man ansaa det nu vel for en Skyldighed til en saa vennesæl Præst at forære ham lidt ovenpaa. Der fortælles, at han sad i et Julegjæstebud paa Hornbersæt hos en meget fattig Vært. og da Foræringen til Præsten ved Afreisen skulde udleveres, sagde Manden: „Jeg har Intet til aa forære Provsten no, men naar Høsten kjeme, daa give è De ein Smale“, hvortil Præsten slog Hovedet i Veiret med det curiose Svar: „Ja, jeg tænker han blir altfor smale!“ Hvor end alting var, saa erhvervede denne Provst sig megen Rigdom. Den fattige Almuesmand trængte ham til, og han var ikke sparsom at udlevere, indtil han blev Eier af Gaard og Indbo, og saaledes underlagde han sig en stor Del Voldens Jordegods. Voldens Kirke kjøbte han for 600 Kroner (nemlig 1724, da Kongen solgte de norske Kirker). Præstegaarden fik han ved kloge Ideer forvandlet til sin egen private Eiendom. Der fortælles, at han, for at faa Præstegaarden til sin Eiendom gjorde Foranstaltning til Oparbejdelsen af store Veiter, hvilke kan sees den Dag i Dag, for at samle saa meget Vand sammen, og han satte dette an paa Fæhusene, hvor han fik 12 Mænd til at bevidne, at hans Kreaturer vare næved at drukne ved Oversvømmelse eller saakaldet Vasfond og at Gaarden derved baade var usikker og uduelig til Præstegaard.

Da Halkjeldsvig som sagt var bleven hans egen Ejendomsjord, gjorde han store Foranstaltninger til Gaardens:

Forbedring, hvoriblandt han udtømmede Skovene paa de Gaarde, der stod ham som Beneficiarius til Raadighed, og byggede saa meget og stort, at Gaarden saa ud som en liden By. Efter sigende skulde der være 6 à 8 Vaaningsbygninger og mange andre, af hvad Navn nævnes kunde. Alle de Bekvemmeligheder, der kunde udtænkes, gjorde han Forsøg paa at erhverve sig. En Bjørn „opalede“ han som han mente skulde blive ham til en Slags Tjeneste, men som stedse blev raa og uskicket til noget godt, maatte derfor bestandig holdes i Lænker, og havde saaledes Overbærelse med Bjørnens Grovheder mange Aar, indtil den endelig engang kom løs, hvor dens Indtog traf Kjøkkenet, hvor den „Grobein“ gjorde ryddigt Bord, beskadigede alt, hvad Kjøkkenet af Møbler og Bohave indeholdt, for hvilken Gjering Hr. Provsten selv afsagde Dødsdommen.

En Odder afrettede han til Fiskere, hvilken blev til en Tid til stor Tjeneste, men den blev af en Skytter skudt ved Stranden.

Til Løier og Plaser havde han gaaende i Gaarden en halvtaaasset Person, som man kaldte Synger-Anders, der ved given Leilighed sang i hvilketsomhelst Fag. Til Bevis for nævnte Skalds Digterevne anføres her et Vers, som han en Morgen, for at udtrykke sin Klage over, at han i en Tid ikke havde faaet Frokost, sang, saa det „rungede“ over hele Gaarden:

„Jeg raaber fastende, o Herre, mens jeg staar og hugger Ved, længe æ de, siden jeg fik Frokost, aa længer være dæ te. Naar Majen tæ paa svængest, daa fær è ingen Fred. Naar Halsen tæ paa længjast, daa dette e daude ned.“

Synger-Anders fik snart Erstatning for det Manglende, og Frokost manglede hverken han eller de andre Efterdags. En Dag var Drengene fremme i Kværneveiten og arbeidede, og da Præsten kom for at bese deres Arbeide, lod Synger-Anders Huen staa og ikke viste den Ærbødighed, Provsten ventede. Knips — smed Provsten Synger-Anders's Hue paa Elven. Til Gjengjæld for et saadant Puds gav han e

træffende Vers, men Hue kom ikke paa hans Hoved i meget lang Tid. Til Tort for Provsten gik han barhoved iblandt Kirkeforsamlinger, og bestandig var han ude saa tidlig som mulig med hver Forbifarende uden nogen Tid at have Hue paa. En Søndagsmorgen spadserede den barhovede Anders ude i Gaarden, som sædvanlig ventende paa Kirkealmuen. Da Provsten i sin billige Harne smidede en ny vakker Hue oven af et Vindue ned paa Veien, tog Synger-Anders denne op og satte den paa sit Hoved og sparede sig endog den Uleilighed at takke, thi Giverne var i Skjul.

Til Bevis for den raa Tidsalder — eller kanske rettere for den Agtelse og Ærbødighed Almuen den Tid havde for sin Præst, kan her anføres følgende:

En Mand fra Bjørnsæt, Bak-Ola kaldet, der maatte være en Ven og Velynder af Provsten og en saakaldet lærd Mand, der disputerede ofte ved Sammenkomster og Samtaler med Provsten, stod en Dag ved Kirkegaardsporten, støttende sig paa sin Stav med Ryggen vendt til Veien. Naar Provsten gik ham forbi, sagde han: „Ja, dæ æ Tid te kome no, è trur Du æ fuld søvte no herete“, hvortil Provsten skulde have svaret smilende: „Ja, kom nu Ola! jeg tror vi skal faa nok i Dag begge to og flere til.“

For nogen Tid efter at Kirken var af Provsten kjøbt, fandt Almuen sig saa ilde tilfreds med, at den saae saa ilde ud, da den ikke endnu under hans Eie havde faaet et skikkeligt Braad, og de kom derfor sammen for at overlægge, hvorledes de skulde ytre sin Anke for Provsten. Dertil maatte Bak-Ola vælges som Almuens Talsmand. Han stod atter ved Kirkegaardsporten, og efter Sædvane støttende sig paa Staven, stirrende lige paa Kirken. Da Provsten kom hilsede ham: „Goddag O!e! hvad godt i Dag?“ svarede Ola: „Inkje godt — med have no lita Like aa ei slet Ære uta alt dæ med betale te Kirkjum vaare. — Du so seer no kor ho stænde, so de vøre ei Kokstie“.

Bak-Olas Udtryk og Talemaade bragte aldri Provsten

nogen Tid i Affect, men der maatte altid være en god Forstaaelse imellem dem.

Kirken blev straks brædet og i hans Tid og paa hans Bekostning blev Sacristiet bygget med Grav under Huset, hvori han selv blev lagt. Han døde 1741 i en Alder af 83 Aar, og var han Præst til Voldens Kald i 52 Aar. Hans Ligkiste skal til nærværende Tid have været at se med en Gravskrift paa en Messingplade, forfattet og indstukket af Hans Stoksund.

Han var to Gange gift, først med en Datter af den fornævnte Præst Hans Madssen Glad, der hedte Ingeborg. Med hende fik han en Datter, der siden blev gift med Nicolai Astrup, Foged i Søndmøre. Anden Gang var han gift med en, der hedte Drude, Enke efter Præsten Peder Harboe i Hjørendfjord. Med hende fik han 3 Døtre, en hedte Ingeborg Drude, gift med hans Kapellan og Eftermand i Kaldet, nemlig Iver Ludvig Munthe Den anden Datter af sidste Ægteskab hedte Mari, gift med en Præst til Os søndenfor Bergen, men hvis Navn jeg er uvidende om. Den tredie Datter hedte Drude, gift med Stevling Reus, Præst i Hærøe.

6. Hr. **Iver Ludvig Munthe**¹⁾, en Svigersøn og Eftermand af

¹⁾ *Iver Ludvigsen Munthe* var en Søn af Ludvig Christoffersen Munthe (igjen en Søn af Christoffer Geertsen Morgenstjerne, Foged i Sogn) Sognepræst til Vig og Karen Iversdatter Leganger, Præstedatter fra Leganger. Hans Enke hensad i uskiftet Bo til sin Død 21. April 1778. Ved Skiftet efter hende udgjorde Formuen ifølge Søndmøres geistl. Skifteprotokol i Alt 27,886 Rd. 4 Ort 3 Sk. Den største Lod faldt som i Texten anført paa Præsten Stevelin Reutz's Enke, Elsebe Johanne Finde med 5,577 Rdl. 2 Ort $\frac{3}{5}$ Sk. Da Halkjeldsvigs Gaard havde været hendes Faders Eiendom, er det ogsaa rimeligt, at hun og hendes Sønner havde første Ret til samme. Som Arvinger anmeldtes:

A. Paa Iver Munthes Side:

- I. Broder Christoffer M., †, hans Børn: a. Jens M., Sognepræst til Hjelmeland. b. Ludvig M., Proprietair. c. Geert M., Capitain. d. Karen M., g. m. Rumohr, død, efterlader en Datter, g. m. Proprietær Adam Reutz. e. Margrete, g. m. Hans Leganger Provst og Sognepræst til Eidsvold. Deres Børn: 1. Christ. M. L., Sognepræst til Eidsvold. 2. Erik L., Sognepræst til Hurdalen. 3. Theodor L., Studiosus. 4. Kristine Ørbek L. 5. Karen Lund L.

den næst foranførte Otte Finde. Han var Kapellan til ovennævnte i 15 Aar, og den samme Nat Otte Finde døde,

- II. Fuldsøster Berthe M., g. m. Provst Anders Daae. (Anders Jonæson D., f. $^{20}_{12}$ 1680; $^{9}_{8}$ 1708 Sognepræst til Vig, † $^{18}_{5}$ 1763, g. m. Birgitte Munthe $^{17}_{7}$ 1709, Formandens Datter). Deres Børn: a. Jonas D., Provst og Sognepræst til Vig, †, efterladt en Datter (Birgitte Elisabet Katrine), g. (17₉ 1776) m. Jacob Post Michelet, Sognepræst til Leirdal og Provst i Sogn, † som Sognepræst til Manger $^{12}_{7}$ 1803; Enken levede til $^{1}_{10}$ 1821. b. Ludvig D., Mag. art. Sognepræst til Lindaas, † $^{18}_{2}$ 1786. (Stamfader for saa godt som alle nu levende Personer, der føre Familienavnet Daae. Cfr. Lampes Stamtavle). c. Geert D., Sognepræst til Lyster. d. Karen Cathrine D., † 1796, som Enke efter Major J. F. Tuxsen. e. Kristine D., † 1782, g. m. H. J. Grøn, Præst. † 1745. f. Marie D., † $^{15}_{11}$ 1799, g. m. Lektor Jonas H. Leyrdal. g. Anne Dorthea D., † 1771, g. m. Henrik Finde, Proprietair. Hendes Børn: 1. Peder F., Løitnant, † 1789 paa Kongsberg. 2. Dorothea M. F., † $^{12}_{8}$ 1786, g. m. Dankert D. Heiberg, Sognepræst til Grytten. 3. Birgithe Munthe F., † 1789, g. m. Capitain Jacob G. Meydell. 4. Elisabet Chatanen F., † 1791, g. m. Johan Leganger, Proprietair.
- III. Fuldsøster Helene M., Enke efter Krigsraad Modevitt.
- IV. Fuldsøster Karen M., g. m. Capitain Schrøder, †, Børn: a. Kristine Marie S. b. Dorthe Margrete S., g. m. Samuel Baar.
- V. Fuldsøster Maren M., g. m. Anders Heiberg, Sognepræst til Grytten, †. Børn: a. Rektor Ludvig H., †. Børn: 1. Peder Andreas H. 2. Ludvig H. b. Geert H., Sognepræst til Skjold. c. Karen H.
- VI. Fuldsøster Barbara Magrete M., g. m. Oberstløjtnant Tønder, †, Børn: a. Anna Margrete T., g. m. Galschiøtt i Bergen, †. En Datter af samme Navn. b. Anna Helene T., g. m. Magnus Reutz. c. Berte Marie T. d. Karen Dorthea T., g. m. Sivert Budde. e. Barbara Margrete T.
- B.** Paa Madame Munthes Side:
- I. Fuldsøster Marie Tuxen Finde, g. m. Provst Nils Leganger. Deres Børn: a. Johan L. b. Gjertrud Gaarman L., g. m. Hans Astrup. Deres Børn: 1. Marie Tuxen A., g. m. Krigsraad Fleischer. 2. Anna Elisabeth A. 3. Drude Friman A.
- II. Fuldsøster Elsebe Johanne F., Enke efter Hr. Stevelin Reutz, Sognepræst til Herø, havde 2 Sønner: a. Magnus R. b. Otto R. (Hun var senere trolovet med Anders Hanssen Schytte, res. Capellan til Haram, der døde efter Trolovelsen og kun 19 Dage før den til Vielsen bestemte Dag, $^{27}_{11}$ 1754. Bruden mente sig arveberettiget efter Schytte, hvad dog ikke blev godkjendt).
- III. Halvsøster Anna Elisabeth F., g. m. Foged Astrup, †. Børn: a. Nils A., Sognepræst til Ørskog. b. Hans A., res. Capellan til Ous, †, Børn, (cfr. B. I. b.) c. Hans Chr. A., Proprietær. d. Peder Finde A. e. Johan Friman A. f. Carl Frederik A. g. Catharina A., †, g. m. Sorenskriver Leganger, Datter Gjertrud L., g. m. Johan Frederik Krøpelin. Efterladt en Datter Else Frederike K., $4\frac{1}{2}$ Aar gl.

reiste han til Kjøbenhavn for at ansøge om Voldens Kald, som mange den Tid kappedes om at erholde, men da Ansøgningerne bleve gjennemgaaede og de Grunde, enhver havde for sine Fordringer, paa Cancelliet overveiede, kom Majesteten selv med de Ord i Munds: „Den Iver Ludvigsen ham skjenker jeg Voldens Kald!“ Denne Præst var en alvorlig og sagtmodig Mand, nidkjær i sin Herres Tjeneste, meget hyggelig i sine Omgjængelser. Ifra ham have vi en Indgangsbøn, som han oftest brugte ved den offentlige Gudstjeneste, hvilken Bøn lægger for Dagen hans ydmyge Aand og det religiøse Sindelag, der besjælede hans hele Vandel. Til Voldens Kalds daværende 5 Skoledistrikter, nemlig 3 i Volden og 2 i Ørsten, skjenkede han hvert Skolehold 1. Eksemplar af August Herman Frankes Huspostiller.

Som Religionslærer virkede han her blandt Voldens Præstegjelds Indbyggere i 30 Aar, nemlig 15 Aar som Kapellan og 15 Aar som Kaldspræst. Han døde 1756, og hans Sognefolk sørgede tungt over hans Bortgang og velsignede hans Minde.

Som før bemærket, var han en Svigersøn af Otte Finde og gift med Ingeborg Drude, men han fik ingen Børn, hvorfor de af hans Svigerfader samlede store Eiendomme ikke beholdtes længe i Ætten. Efter Hr. Munthes Død styrede Enken Halkjeldsvig som sin arvede Eiendom til sin Død — der gik vel maaske hen omtrent en 20 Aar. Hun skjenkede til Voldens Kirke den store Messinglyskrone, der blev hængt i Kirkens Kor samt et Legat til Fattige, hvilke hun ønskede skulde være et Minde af hende efter hendes Bortgang.

En Søstersøn af hende, der var Søn af Præsten Stævling Reus i Herø, var tillige opkaldt efter Provsten, nemlig Otte, var største Arving og Odelsprætendent til den hele Halkjeldsvig. Han flyttede herind og fik Gaarden med alle dens Herligheder, begyndte som Storkar med Handel og forskjellige Indviklinger, hvorved han paa nogle faa Aar bortsølede den havde Eiendom. Ja, han blev saa fattig og forarmet, at han tilsidst eiede ingen Ting. Han begav sig

da til Bergen, og hans Stilling blev saa yderlig, at hans Levevei var at traske om paa Gaden og tigge den Forbigaaende om et Par Skilling. Der fortælles, at naar han kom i Tale med sine bekendte Voldensere, græd han som et Barn over, at han netop skulde være det Redskab, der var bestemt til at forøde det uretfærdige Gods.

Vi vende os igjen til Præsterne. Da den gode Iver Ludvig Munthe døde, blev her udnævnt til Voldens Kald:

7. **Jacob Stoltenberg**, som ikke kom her, men byttede Kaldet med en, som hedte
8. **Johan Falk**, der afgik ved Døden samme Aar, nemlig 1757, førend han tiltraadte sit Kald, og kom altsaa heller ikke her.
9. **Hr. Morten Meier** kom her som Kaldspræst 1758, en ganske ung Mænd af sygelig Helbred, som med Møie og mangen Anstrængelse udførte sine vidt omfattende Kaldsforretninger. Hans Herkomst er Nedskriveren ubekjendt. Han maatte være en hyggelig og god Lærer, der dog ikke var længere Præst her i Volden end 5 Aar. Han døde 1763 i en ung Alder og efterlod sig her Kone og en Søn, der hedte Kristian; denne Kristian blev siden Officer. Præsteenken efter Meier hedte Helene Dorte Grave, en Datter af den berømte Professor Christian Grave, Præst paa Eeger.
10. **Hr. Hans Strøm**. Han kom her 1764 og indgik Ægteskab med Enken efter Meier. Han var Søn af den lærde Peder Strøm i Borgund og var født 1726 d. 25. Januar. Efter hans lange Studier blev han først Kapellan i sin Fødeegn, nemlig Borgund. Han gjorde sig allerede da berømt ved sit udmærkede Værk: Søndmøres Beskrivelse. Naar dette Værk kom til den verdensberømte Naturforsker, Svenskeren Linné, tilskrev han Strøm saaledes: „Slig Kapellan som eder findes ikke uti hele Sverrig. Eder og eders retteligen store Biskop Gunerus bær udødelig Pris, som I have været de

¹⁾ Morten Meier, † 27. Octob. 1763. Formuen var 1739 Rdl. 4 Ort 8 Sk. Sønnen, Christian Borchard Meier, blev 1785 Sekondlieut. ved 2. Søndenfjeldske Drag. Reg. og stod 1814 som Ritmester i Søndenfjeldske nat. Art. Batl.

første, som uptændte et stort Ljus blandt det Folk, som i Mørket vandrat.“

Han blev kjendt og beundret snart over hele Europa. Saasnart Voldens Kald var ledigt sendte han sin Ansøgning til det danske Cancelli og en Hjelmsjerne bilægger den med Søndmøres Beskrivelse og iler til Kongen, taler hans Sag, og han fik straks Voldens Kald.

Her i Volden skrev han det lærde Værk: „Tilskueren paa Landet“ i 2 Bind, hvoraf han skjenkede til hvert af Præstegjeldets daværende 6 Skoledistrikter 1 Eksemplar. Her i Volden udgav han 16 Afhandlinger i Naturhistorie for det danske Videnskabers Selskab og 17 for det norske. Her opdagede han den første Sundhedskilde i Norge og beskrev den. Her fandt han de Gamles Purpurnegel, møissommelig anatomerede den, og opdagede Maaden dermed at farve. Her anstillede han overordentlige skjønne Forsøg med henved 500 Insekters Forvandlinger, Aftegninger og Beskrivelser. Her udgav han et Skrift: Underretning om de i Bergens Stift mest gjængse Sygdomme og Helbredelsesmidler. Her udgav han en Afhandling: Om de i Bergens Stift mest nyttige og for Apothekere brugbare Urter.

Det danske Cancelli blev opmærksom paa denne Mands fortrinlige Arbejder. Til Belønning for hans Flid skjenkede Monarken ham den 25. November 1779 det største Kald i Norge, nemlig Eeger. Han flyttede her fra Volden i Sommeren 1779; hvor han samme Aar blev Professor i Theologien og 1790 blev han Doktor i Theologien.

Skjønt han ikke længere virkede her i Volden, følge vi ham dog med Tankerne til Eeger. Der udarbejdede han den berømte Eegers Beskrivelse; der udgav han sine Prædikener i en ordentlig indrettet Huspostille, hvor han lægger for Dagen sin theologiske Dygtighed og sit religiøse Sindelag. Hans Skrifter læstes i flere Lande, og han blev valgt som Medlem af de lærde Societeter, og han gjengjældede denne Ære med lærde Afhandlinger. Maanedskriftet Minerva, Samleren og flere prunke med hans lærde Fostere i

adskillige Materier. I de lærde Journaler fremstiller han sig som den ædle, godmodige, beskedne og lærde Aristarch. Han var den første Mand, der ytrede sit Ønske til Kronprinsen om et eget Universitet i Norge. Til Floras Tjeneste indviede han sin sidste Flid i Naturhistorien og overleverede Verden en Samling af henved 300 forhen ukjendte Planter med Beskrivelse af deres Dannelse, Skjellemærker og øvrige Structur, hvis Samling blev efter ham kaldet med det Navn: Strømia.

For at gavne Efterslægten i kommende Secler skjenkede han det Deichmanske Institut i Kristiania alle sine Bøger, lærde Arbeider og Naturalier i alle Naturens Riger — endog fra fjernere Landskaber.

Det Kongelige Norske Videnskabers Selskab karakteriserede ham for Selskabets største Mand.

Han efterlod sig ingen Børn, men han stiftede et Opdragelses-Institut for umyndige Faderløse, der vil blive et Mindesmærke om hans Faderkjerlighed i de Uskyldiges Barm, som vedvarer gennem kommende Aarhundreder. Han endte sit lange Dagværk den 1. Februar 1797 paa Eegers Præstegaard efter at have været Jordens Borger i 71 Aar — Kapellan i Bergund i 13, Sognepræst til Volden i 15 og til Eeger i 19 Aar.

Hans Sørgetale blev holdt i det Kongelige Videnskabers Selskab i Thronhjem af H. J. Wille og Sørgesangen af C. Frimann.

Med Høiagtelse og Kjerlighed omfattede Voldens Indvaanere denne sjeldne Lærer. Skjønt Naturen havde nægtet ham de udvortes Talenter, der blænder den mindre oplyste Hob, erstattede han dem fuldelig ved sit engleblide Væsen og sin vennehulde Omgang. Med smærtelige Følelser og bittre Taarer toge Voldens Indvaanere Afsked med denne hulde, blide Sjølesørger, der ved sin Afsked paamindede dem om at holde fast ved det de haver, at ingen skal tage deres Krone.

Han reiste her fra Volden 1779.

11. Hr. **Tellef Stub**. Han kom her til Volden 1779. Han var en dygtig og udmærket Taler, letlivet og munter i det daglige Liv, med sjeldne Aands- og Legemsfærdigheder udførte han sine præstelige Forretninger i en Aand og med en Salvelse, der i disse Egne til den Tid var uhørt. Det kan ikke nægtes af, hvad vi kan opfatte af de mundlige Fortællinger, at hans Foredrag glimrede af en Slags Mode, men som dog i alle Fald vare saa hjertegribende, at de trængte ind til Marv og Ben. Der fortælles, at hans Indtrædelsestale, der indeholdt Peders Fiskedræt, havde en saa forbausende Indflydelse paa Kirkeforsamlingen, at Kirkegulvet var vædet af Tilhørernes Taarer. Der fortælles, at et Aar i hans Tid her varede Vinteren saa langt ud paa Vaaren, og Jammærklager løde fra alle Kanter for Formangel til sine Creature, da man tilsidst ikke havde andet at ernære den med end den simple Beholdning af Folkeføde. Sne og Frost var det herskende Veir lige til almindelige Bededag, da Almuen med bekymringsfulde Hjerter mødte i Kirken, hvor Præsten med ualmindelig Deltagelse i Nøden anraabte den forbarmende Fader om Redning ud af denne ulykkelige Stilling, opfordrede Forsamlingen med de Ord: „Kommer mig til Hjælp! kommer mig til Hjælp! og understøtter mine Hænder med eders Bønner!“ Der forsikres, at inden Aftenen forandrede Gud Veiret og gav underbar Redning inden ganske faa Dage, til Bevis for, at Herren er nær hos alle dem, som kalde paa ham alvorlig.

Denne Præst befandt sig særdeles vel blandt Voldens Præstegjelds Almue, men hans Kone plagedes saa haardt af Hjemvee, og hvilken Længsel bestandig mindede hende om Østlandet, hvor de der, som hun udtrykte sig: „lever i Flor og Herlighed“. Endelig formaaede hun sin Mand at ansøge om et Kald der øst, men som ikke skede paa anden Maade end ved at bytte Kald med en Provst Bødtker i Skien. Did forflyttede han sig 1784, da han havde været Sognepræst til Volden i 5 Aar. Han reiste herfra ledsaget med Strømme af Velsignelser, Lykønskninger og Tak-

Taksigelser for den korte Tid, han som fortrinlig Religionslærer havde virket for Voldens Præstegjælds Indvaanere.

12. Hr. **Frederik Adrian Bødtker** kom her ifra Skiens By 1784. Han var en nidkjær Religionslærer, fast og urokelig i sin Karakter og i sine Bestemmelser; han anvendte en utrættelig Flid med Ungdommens Undervisning, idet hans Konfirmantere maatte indprente sig Kristendommen i et saa klart Lys og i en saa tydelig Form, at ingen før hans Tid har kunnet efter Pontopidans Forklaring tolke sig saa corect som de, der bleve underviste af denne Præst.

Almindeligst brugte han den Maade at have Konfirmanterne hos sig 2 Dage i Tur, hvor de i Fritimen opskrev hans kateketiske Foredrag, for at indprente dem desto fastere i Hukommelsen. Forløsningen, Troen og Naademidlerne vare de Emner, hvorpaa han saa trofast grundede sin Lærebygning. Som Prædikant var han nidkjær for Guds Ord, med en Karakterfasthed af de Sjeldne. Hans Indgangsbønner, nemlig en paa de almindelige Søndage og en paa Juledag, lægger for Dagen hans hjertegribende Følelser og Udtryk. Disse ere senere trykte og uddelte blandt Voldens Præstegjælds Almue. Han havde let for at forfatte Vers, og hans Digte bære Præg af hans poetiske Evner. Inskriptionerne i Voldens Kirke ere for største Delen hans Frembringelser, navnlig de over og under de kloge og daarlige Jomfruer, de under Apostlerne og de over Kordøren.

Paa Bjerkedalsvandet forfattede han et Farvel til Biskopen, medens de sad i Baaden, af følgende Indhold:

- „Himlen give Bispen blive
- „Længe kjek i Sundheds Stand.
- „Hvor han farer, Gud bevarer
- „Denne rette Hædersmand.

- „Hædersmanden af Forstanden
- „Og af Dyd han kaldes maa.
- „Bisp omskiftet heri Stiftet
- „Gid vi derfor silde faa.

„Men saa brave vi nu have
 „Leve hos os Aar for Aar.
 „Ingen bedre vi kan hædre,
 „Mere værdig ei attraar.“

I hans Alderdom forbitredes hans Dage ved en mellem ham og Almuen opkommen Tvist. For at opfylde sine vigtige Kaldspligter fik han sig en Kapellan, nemlig Fredrik Mikael Arentz, der ved sine præstelige Forretninger gjorde sig saa yndet for Almuen, at man begyndte at vrage den gamle ærværdige Lærer. Denne Arentz med sit indtagende Væsen fik en saadan Magt over Hjerterne, at han blev Almuens Et og Alt, hvorved Provsten blev tilsidesat, ja endog fornærmet ved Pøbelens Nysgjerrighed. For at forebygge videre Ubehageligheder, eller hvad der foregik mellem Præst og Kapellan, er Nedskriveren ubekjendt.

Nævnte Arentz maatte rømme fra Præstegaarden og indlogere sig paa Rødset. (Afskedigede han fra sin Tjeneste nævnte Arentz og fik i hans Sted en Lars Augustinus Rodtvitt, en Søn af Major Rodtvitt paa Egseth, hvilken Søn var en meget daarlig Lærer). Ved dette Bytte opbragtes Almuen til Had og bitre Forfølgelser af Præsten — og vel mulig at Arentz stemplede Almuen, da han saa sig fornærmet ved sin Afskedigelse; thi han blev udvist af Præstegaarden og maatte indlogere sig paa Rødseth.

En Jørgen Folkestad ophidsede mer og mer Almuen og paatog sig som deres Talsmand at føre offentlig Klage over den Færd og de Ubehageligheder, Provsten havde foraarsaget Voldens Præstegjelds Almue. Ja, denne Jørgen bragte det saa vidt, at største Delen af Almuen maatte lystre hans Befalinger og bragte dem ind paa saa gale Afveje: at dersom Arentz holdt Gudstjeneste skulde alle være andægtige Tilhørere, men dersom Rodtvitt prædikede maatte hver levende Sjæl hastigst mulig rømme af Kirken, ja endog Konfirmanterne skulde straks reise hjem, dersom Rodtvitt skulde læse for dem. Ja det foregik virkelig en Prædike-

søndag dette sørgelige Veesyn, at Almuen paa nogle faa Individider nær rømte af Kirken ved Rodtvitts Optræden. Ja endog Mænd, man skulde tro havde sund Fornuft, droge sine Koner og Underhavende med Magt ud af Kirken, saa galt gik det.

Endelig blev der foranstaltet en Provsteret, og Baade i Borgund, dengang Provst over Søndmøre, kom her for om muligt at faa stille til Ro et saa nær til Oprør hengivet Almuesfolk. Til dette Møde skulde Almuen samles og bevisliggjøre sine Klager; dette Møde var saa betænkeligt, at der til samme blev foranstaltet Militærvagt af Frygt for Voldsomheder under Forhandlingernes Gang.

Provst Bødtker blev tilspurgt, hvad han havde at klage paa Almuen. Han svarede, at han havde intet at klage undtagen, at de nu i hans gamle Dage behandlede ham altfor ubetænksomt og haardt. Endelig skulde Almuen fremlægge sine Klager. Der frentraadte da forskjellige, der talede for og imod. De af Forsamlingen, der ikke ganske lidenskabeligen vare henfaldne til Had, talede hans Sag og søgte om muligt at faa standse disse Ubehageligheder.

En Lars Drabløs traadte frem for Retten og tolkede sig omtrent saaledes:

„Vi har en god, en hyggelig og en duelig Præst, aa Skam aa Spot aa Skjendsel komme over alle de, som haver her noget til aa klage.“

En Ole J. Maarstøl kom frem for Retten og klagede, at han 3 Gange har været hos Provsten for at faa ham hjem og skrifte sin gamle sengeliggende Fader, men som er hver Gang bleven nægtet.

Efter saaledes at have afhørt en stor Del af Almuen holdt Provsten Baade et advarende og rørende Foredrag og skildrede Følgerne af en videre Fortsættelse af disse sørgelige Optrin. Derefter tilspurgte han igjen Almuen, om de ikke vilde stille sig tilfreds, saa alt igjen kunde komme i Rolighed, hvortil de fleste vare ganske tilbøielige.

Derefter talede Baade til Bødtker: „Nu er det bedst,

dersom vi kan komme til at stille disse sørgelige Optrin. Dersom Du nogen Tid kan have været noget stiv mod en Del af Almuen, da bed dem nu om Tilgivelse, saa bliver det hele godt“, hvortil Bødtker svarede: „Nei, det gjør jeg slet ikke“. Af dette Svar blev en Del igjen ligesom fornærmet, og hans Modstandere fik en ny Anledning til at forsætte sine Klager. Retten blev da hævet, og da reiste den gamle ærværdige Bødtker sig fra Bordet, saa ud over Forsamlingen, udstødte et dybt Suk, udtrykt i disse faa og fyndige 2 Strofer:

„Nu er jeg krank. Men De skal engang se mig blank!“

Nævnte Jørgen Folkestad tilskrev Biskoppen, at han maatte drage Omsorg for at skaffe Voldens Præstegjæld en Præst, der kunde betjene dem med Sakramente, da han yttrede, at det ikke kunde gaa an at modtage dette dyebare Naademiddel af sin Uven. Paa hvilken Skrivelse han tillige med Voldens hele Almue fik et meget alvorligt Svar, der ikke heller bidrog til nogen synderlig Vækkelse hos den forstokkede Almue.

Endelig kom Johan Nordal Brun, den Tid Stiftsprovst, hid til Volden i Biskoppens Sted for at forrette Bispevisitats; paa Veien til Kirken kom en Mand ifra Ørsten og stak et Brev (formentlig et Klagemaal) ind i Biskoppens Haand uden nogen Underskrift, hvilket Brev i Forbindelse med de øvrige Skrivelser og Klager gav Biskop Brun Anledning til med sit Magtsprog og Tordenstemme at tolke Almuens store Vildfarelse samt med rørende Advarsler for deres ufornuftige Fremfærd viste dem det fabelagtige i deres Foretagende, lignede dem med de forstokkede Jøder, der ikke kjendte sin Besøgelsestid, mindede Profetens Ord: Se jeg vil sende Hunger i Landet, ikke Hunger efter Brød, men Hunger efter at høre Herrens Ord.

Af disse vækkende og rørende Advarsler forstummedes nogenlunde Pøbelens Larm, og største Delen af Almuen indsaa, at de havde ladet sig vildlede af de ophidsede Forførere, droge sig tunge om Hjertet tilbage, ønskede i

Guds Navn Ende paa disse Ubehageligheder, der satte enhver Fornuftigtænkende i en saadan Stilling, at det laanmede baade paa deres timelige og aandelige Velvære.

Under disse Sinds og Hjertets Krænkelser afkræftedes ogsaa den gamle, ærværdige Provst, og han ønskede med Plautus at opløses og være med Kristo, hvilket Ønske snart blev opfyldt; han døde den 23. Februar 1801 efter at have været Sognepræst heri Volden i 17 Aar. Hans Sørgetale blev holdt af hans Kapellan, Svigersønnen Lars Augustinus Rodtvitt, hvilken Tale senere blev trykt og uddelt blandt Voldens Præstegjælds Almue. En Gravskrift af samme Forfatter, der tolkede hans Værd, blev opsat i Kirkens Sakristi, hvorunder den trætte Olding Fredrik Adrian Bødtker hviler.

13. **Jørgen Peter Meldahl**¹⁾ kom her til Volden fra Herø i 1802. Han var en blid og sagtmodig Religionslærer, en kjær og forligelig Mand mod sin Almue, nedladende sig i Fortrolighed endog til det mindste Barn. Hans offentlige Taler vare grundige og hjertegribende; selv var han under sine Prædikener som oftest rørt til Taarer. Skjønt Naturen havde nægtet ham de udvortes Talenter eller de saakaldte Talegaver — var ikke meget fremragende — erstattedes disse dog rigelig ved Grundighed og et ømtfølende Hjerte. Han var begavet med en Sangstemme, der var næsten uforlignelig, ja hans Melodier kunde smelte det haardeste Stenhjerte, og den barnlige Uskyld syntes hensegnet i evig Fryd under hans fortryllende Toner. Nedsriveren erindrer, hvorledes han omgikkes det barnlige Sindelag og lagde de første Grunde til Religionsundervisning, der udførtes med et blidt Aasyn og sjælefuldt Foredrag, der altid lyste af hans vennehulde Omgang, hvorved han tiltrak sig alle Godes Yndest og Kjærlighed. Til Voldens Præstegjælds daværende 6 Skoledistrikter skjenkede han til hvert 1 Eksemplar i 2 Bind af „Lauritz Haffes, Almuens Lærer“. Over et Decennium efter hans Bortgang ved en given Leilighed erindres Ud-

¹⁾ Cfr. Broderen Augustinus Meldals Selvbiografi, Personalhist. Tidsskr., 1. R. I, S. 161 ff.

trykkene af de Minder, der besjælede en af hans Elever, der tolkede sine Følelser i Sang, hvoraf hidsættes et Vers:

„Tak salig Jørgen for hvert Ord,
 Du i mit Hjerte lagde;
 Din Englerøst fra høie Kor
 Som Honning sød mig smagte.
 Fra Talestol dit Foredrag, .
 Ei tordned med Jupiters Slag,
 Kun Evangeli søde Smag,
 Paa Sjelene Du lagde.“

Han døde den 1ste Juni 1815 i en Alder af 64 Aar, og var han Sognepræst til Volden i 13 Aar. L. A. Rodtvitt, den Gang Præst i Vanelven satte ham følgende Gravminde:

„Vor Ven sover! Ja sødt slumrende under disse Fjæle,
 „En ædel retskaffen Mand, En kjærlig og omhyggelig
 „Ægtefælle, En øm og trofast Fader, En blid og taalmodig
 „Kristen, En oprigtig, sagtmodig og redelig Religionslærer.

Jørgen Peter Meldahl,

Sognepræst for Voldens Præstegjæld i Bergens Stift.

„Han indtraadte paa Verdens Skueplads i Aaret 1751
 „paa Indvigens Præstegaard i Nordfjord. Allerede fra
 „Ungdommens blomstrende Dag opofrede han sin Kraft
 „til Religionens Tjeneste og begyndte som Kapellan pro
 „persona til Voss Præstegjæld i Bergens Stift. Den 19.
 „Juni 1785 kaldtes han til residerende Kapellan. Den 19.
 „Juni 1787 blev han udnævnt til Sognepræst til Herø
 „Præstegjæld og i 1802 blev han Sognepræst til Volden.

„Efter 64 Aars Vandring paa Jorden gik han fra
 „Kjærligheds og Venskabs yndigste Samfund i Graven
 „den 1. Juni 1815, ledsaget af en kjærlig og elskværdig
 „Mage Else Christine Meldahl, af 7 elskende Børn, af
 „Svogers, Søskendes og Venners Taarer, af sin Menigheds
 „sande Agtelse.

„Sandelig han var en Israelit, i hvilken der var ikke Svig.
 Velsignet være hans Minde. L. A. Rotvitt.“

14. Hr. **Andreas Qvale** kom her til Voldens Kald i 1816 efterforhen at have været Sognepræst til Vegøens Præstegjeld i Nordlandene. Han var meget afgjort for sine Prædikener, som han nok ogsaa var istand til at præstere gode; men ikke sjelden skulde det dog røbe sig, at hans Løverdagsstuderinger havde været tarvelige; hans Forhold til præsteligt Liv bør kaldes godt, men hans Førelse af Kaldsforretninger udenfor Kirketjenesten var ikke med de nøiagtigste; han havde nok et hidsigt Temperament og en streng Aarvaagenhed med at dempe Opbruselserne. Mest kostede dette ham i en Tvist med nogle Almuesmænd om Tiendens Løsning — der disse saa meget eggedes til — paa den Tid, da Præstationen af Offerskjeppen forandredes fra 24 Skilling til en Skjeppe Byg in natura.

Af hvad vi ved om hans Herkomst og øvrige Virken samt hans Familie, anføres her følgende: Han var 4de og sidste Søn af en Præst Qvale til Nedre Kvinnesdal; han blev 5 Aar gammel fader- og moderløs. Ikke destomindre kom han til ved sin ældste Broder, Præst Edvard Qvale — tilsidst Præst i Lyster — hans Understøttelser at holdes til Studeringer; han demitteredes fra Throndhjems Latinskole og med gode Venners og Velynderes Hjælp, hvoriblandt Opholdsassistants fra en Stiftelse — Regentsen; endte sin Studenterbane ved det Kjøbenhavnske Universitet i 1803 med Karakteret Haud; han fik straks en Lærerpost ved Throndhjems Latinskole, blev derpaa efter nogen Tids Forløb Sognepræst i Vegøens Kald, hvorfra han, gift med en Frederike Heltzen, flyttede til Voldens Kald i 1816. Efter 4 Aars Ophold her afgik hans Kone ved Døden. Ikke fuldt et Aar derefter, nemlig i 1820, fulgte han hende og efterlod en uforsørget Flok af 7 Børn, hvoraf det ældste var kun 13 Aar. At denne Flok af Smaa ikke kunde, saavidt de havde noget Skjøn, andet øine end mørke Udsigter, maatte følge af sig selv. Hvorledes Guds Forsyn dog ofte paa saa aldeles middelbar Vei rækker Haanden straks i Nøden viste sig ogsaa her, idet at det ældste af Børnene,

Kaja Ernestine, skjønt kun 13 Aar gammel, var istand til at overtage Husets Styrelse og ordne det med Søkende og Tjenere fra om Sommeren 1820 til Vaaren 1821, til hvilken Tid hun til Boets Skifteret aflagde en meget tilfredsstillende Rede for Husstellet.

I Løbet af Vinteren tilsaa Provst Edvard Qvale fra Lyster sine Broderbørn og holdt en Konfirmation i Kaldet. Mørke var som sagt Udsigterne for alle disse Smaa, men Guds Forsyn forlod dem ikke. Deres Fremtidsbane blev saavidt nu vides: at ældste Søn Kristian blev Præst i Qvæfjord, anden Søn Andreas, Præst i Dverberg i Nordland, den tredie Søn Gustav døde straks efter en Indflytning til Slægtninger i Throndhjem. Ældste Datter Kaja blev gift med en Kjøbmand Skanke i Skien, anden Datter Edvardine, først gift med en Distriktslæge Irgens i Farsund fra Sogn, men efter 2 Aars Enkestand med en Foged Paus i Skien, 3die Datter Betzy blev gift med en rig dansk Kammerjunker og boede i Kjøbenhavn, 4de Datter Anna Kristine blev gift med en Præst i Nærheden af Alstadhaug, Fritzner, senere Sognepræst i Vandrø og derefter i Fjøllevig.

15. Hr. **Frans Henrik Blichfeldt** kom her til Voldens Kald 1821. Han var født i Qvinherreds Præstegjæld i Bergens Stift, hvor hans Fader var Bergraad; han blev Student ved Kjøbenhavns Universitet 1784, tog Eksamen i Philosophie 1785. I Aaret 1787 var han Informator for Provst Rørdams Børn i Kingservig, tog theologisk Embedseksamen den 10. Oktober 1787, i Aaret 1788 informerede han Stiftsprovst Fleischers Børn. Den 4. Oktober samme Aar blev han af Hs. Majestæt Kongen konfirmeret at være Kapellan pro persona ved Domkirken i Bergen hos Doktor i Theologi, Stiftsprovst Hans Mossin, og da han var kun 22 Aar gammel, benaadede Kongen ham med Tilladelse i en mindre end dertil lovbestemt Alder at kunne vies til Præst og udføre alle præstlige Embedsforretninger; den 10. December 1788 blev han af Biskop Irgens indviet til det hellige Læreembede; 1790 indgik han i Ægteskab med sin første Kone Anna

Rebekka Mossin, som døde 1795; 1796 indgik han i Ægteskab med sin 2den Hustru Ingeborg Marie Coucheron; den 10. Marts 1798 blev han udnævnt til Sognepræst i Hosangers Kald i Bergens Stift og Nordhordlens Provsti; den 31. Oktober 1809 blev han beskikket til Sognepræst i Eids Kald i Nordfjords Provsti; den 1. Februar 1821 beskikkedes han til Sognepræst her til Voldens Kald. Denne trætte Hyrdenedlagde sin Vandrings- og Hyrdestav og indslumrede efter flere Ugers Sygeleie i en sagte og rolig Død den 13. Februar 1839 efter at have været her Sognepræst til Volden i 18 Aar.

Som Taler karakteriseredes han for den 2den Brun¹⁾ til at forkynde Guds Ord rent og uforfalsket og som Hyrde for sin Menighed af første Rang²⁾.

Forhandlinger i konsistorium i anledning af, at Carl August Thielo søgte om at blive professor.

Ved Provst **L. Koch**

C. A. Thielo er bleven bekendt som den første teaterdirektør, da den danske skueplads genoprettedes 1747. Han var født 1702 i Saksen og kom 1726 til København, hvor han ernærede sig ved at give musikinformationer. Han blev organist ved Kastellets kirke; men her havde han kun 46 rd. årlig at leve af, og kunde altså med rette sige: „Nu gøre enhver sin regning, om jeg som organist med kone og børn kan leve“. Så måtte han blive ved at informere; men dette, siger han, „er en meget urigtig ting og allermest da, når folk mærke, at hunger og kummer ligesom kiger en ud af øjnene“³⁾. — Det er vel derfor rimeligt nok, at

¹⁾ Johan Nordahl Brun var berømt ikke blot som Digter, men ogsaa som Prædikant (cf. D. biogr. Lex. III, 14 ff.).

²⁾ Herefter gjengives nogle af de ved Blichfeldts Jordefærd afsungne „velmente Sange“ m. m., hvornæst Følsvigs Optegnelser slutte med en Beskrivelse af Voldens gamle, i 1858 nedrevne Kirke.

³⁾ Musikforeningens festskrift 1886. I. 93.